

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethető a kiadói hivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadói hivatal: Székesfehérvár, kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Liberalizmus és szocializmus.

— Válasz „Y“ cikkére. —

(K. A—d.) Nagy örömeinkre szolgál mindenkor, ha a kath. körökben hirdettet eszmék viszhangot keltenek és diskusszió tárgyát képezik az intelligens osztályokban. Ugyanazért nagy érdeklődéssel olvastam végig a „Székesfehérvári Hírlap“ 117. és 118. számait, melyekben „Y“ név alatt foglalkoznak ifj. Zichy János grófnak a székesfehérvári belv. kath. körben tartott felolvasásával, mely a liberalizmust a szocializmus szülöncyének mondja. A cikk minden szavából a meggyőződés beszél, semmi tendenzia, vallási vagy politikai gyűlölet s azért az ismeretlen cikkíró ur engedje meg, hogy mielőtt szellemi párbajra kelnék vele, hitem és meggyőződése fegyverével tisztelgjek neki. A szellemi mérközésre pedig azért vállalkozom, hogy tévedéseiről meggyőzzem, erre felhatalmazott engem az Isten és a kath. társadalom. Kijelentem előre, hogy a liberalizmus megítélésében nem pusztán a politika és mai államelmélet irányadó, hanem maga az élet is, hiszen nincsen fázisa, melyben ne szerepelne a liberalizmus; nem pusztán a mi politikánk, mert nincs kormányforma, melyben a liberalizmus nem érvényesülhetne, amint Hobbes és Rousseau kontemplálják.

I.

Hogy ifj. Zichy János gróf a libera-

lizmust nevezte meg, mint a szocializmus szülöncyét, nagyon is érthető. Ebben a tekintetben nem csak a keresztény moralisták elméletére, hanem a gyakorlati életre hivatkozott. A moralisták sohasem említik a liberalizmust szocializmus nélkül, jól tudván, hogy az anya, ha gyakorlatban meg is tagadja szülöncyét, elvben nem fogja megtagadni soha.

A szabadelvűséggel, hogy egészen tisztába jöjjünk, szárinazásból kell elmondani. Született az abszolútizmusból, melyet a kereszténység elejétől fogva kárhözvont s a régi államelméletet úgy tüntette föl, mint Isten által az emberek javára rendelt intézményt, kimondván, hogy nem az emberek vannak az állam végett, hanem az állam az emberek végett! Midőn pedig az abszolútizmus látta, hogy a vallás nem szegődik szolgáltatába, megszünt ideális lenni s átcsapott a materializmusba. Mindent felvett programjába, mely az osztó igazsággal elégedetlen elemnek kedvez, s hogy a lelkeket megélessze felvett egy igen szép, de bő köpenyt, mely alatt sokan elférnek; e köpeny neve: liberalizmus. Az elvet pedig, amelyet a régi elmélet kitűzött, a kereszténységtől vette át, a következő: *cuique suum, mindenkinek a magáét! Quod uni iustum, alteri aequum; ami egyiknek igazságos, a másiknak méltányos.* Itt a liberalizmus nem számolt az emberi szenvedéllyel s ha igen, kihagyta a számításból a vallást, mely nélkül igazságot szolgáltatni, az igazság elvét érvényre juttatni nem lehet.

A liberalizmus kölesöncyét elve, vagy jobban mondva czégére nagyon megtetszett azon osztálynak, mely fogcsikorgatva küzd, fáradság munkáját átkoznak, végzettségének tekint! Tetszik a dologtalan, istentelenség, a minden fenálló jogrend esküdt ellenségének, hiszen szabadon vallhat elveket bárki, s ami egyiknek jogos, a másiknak méltányos. Ebben az értelemben a szocializmus méltán vallja szülöncyének a szabadelvűséget.

Mit is akar a szocializmus?

A szocializmus kijelenti, hogy ő a tényleg fennálló tulajdonviszonyok ellensége, mert a tulajdon roppant egyenlőtlensége, mely a jelenlegi társadalmi rendben nyilvánul, az egyenlőség és testvériség nagy elveivel össze nem férhet.

Ez a szocializmus negatív oldala.

A tényleg fennálló tulajdonviszonyokat tehát a tulajdon egy új szervezetének kell felváltani, mely az igazság, egyenlőség és testvériség elveinek felel meg.

Ez a pozitív oldala.

Mit mond a szabadelvűség?

A szabadelvűség, miután a kath. egyházat elméleténél fogva egyenrangúnak tartja a bevett vallásfelekezettel, tagadja azon jogát, hogy javakat szerezhesse és birhasson, birtokát nem tartja sértetlennek, de azt akarja, hogy mások birtoka sértetlen legyen. Minő abszurd elmélet a szabadelvűség? — kiki látja. A szocializmus tehát logice így következtet: ha az

Velem vagy . . .

Irta: Ada Negri.

Velem vagy — egyedül . . . óh engedd, engedd
Elszállani dobogó szíveden
A sok sóhaj, emésztő bánatot
Soká titkoltam, már nem rejthetem:
Zokogni vágyom.

Pihető kebleden óh engedd, engedd
Pihenni fáradt, bágyadt fejemet,
Mint kis madár a védő szárny alatt,
Mint hervadt rózsza zöld levél felett:
Pihenni vágyom.

Redőtlen homlokodra engedd, engedd
Reátapadni égő ajkamat,
Hogy elusogjam azt a drága szót,
Mámorban ejtsen édes pillanatot:
Szeretni vágyom.

A diagnózis.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcaja. —

Irta: Németh Ödön. (9)

VI.

Lilaszin ködös felhőket üzött maga előtt a nap feltörő sugárkévéje a keleti égbolt peremén, mikor Zsolna fáradtan felébredett. Összevont egészen törve s fáradtabbnak érezte magát, mint talán ha az egész éjszakát álmatlanul töltötte volna. Csak nehezen eszmélt

a kábult álomból, míg nem rettenetes világozással villant át agyán az öntudat.

— Mi történt Eszterrel az éjszakán, a mig ő aludt? — ez volt az első kérdés, a mit maga előtt felvetett. — Vajon életet hozott-e a változás, avagy halált?

Szeretett volna azonnal futni Eltonyékhoz, hogy megtudja a választ ezekre a rettenetes kérdésekre. Amint azonban órájára tekintett látta, hogy még öt óra sincs s ilyen korán még az orvosnak sem illik látogatába menni, hacsak a körülmények parancsolóvá nem teszik, avagy nem hívják. Ugyan mivel is indokolhatná korai látogatását, hiszen bármiként alakult a betegség az éjszakán, ő azon változtatni nem tudna.

— Nem tudna! Ez a gondolat volt a legelviselhetetlenebb. Az ő tudománya tehetetlen volt a halálos kóralakkal szemben. Előbb vagy utóbb tudja meg, egyre megy. És azért mégis borzasztó volt ez a várakozás. Itt gondolkoznia remény és kétség között akkor, a midőn ott a körösparti kastélyban eldől már Eszter sorsa. Kétségbeesetten szenvedni, mikor ott talán elmuld már a veszély; és nyugodtan heválni a pamlagon, mikor ott kint talán már megkezdődött a nehéz lélegzet vétel, a mely mind nehezebbé, fájdalmasabbá fog válni. Irtóztató! Látnia kell majd a szép arcot eltorzulni a kétségbeesett közdelemről, hogy elfulladt tüdejével levegőt vegyen s látni ezt a küzdelmet lassan, iszonyatosan fokozódni, míg el nem fullad rettenetes kínok között, borzasztó öntudatával a rettenetes halálnak.

Fájdalmasan nyöszörgött kinjában e ret-

tenetes gondolat hatása alatt s érezte hogy ez a borzasztó élethalálharc megfogja örjiteni.

Mit nem adott volna azért, ha ezt a rettenetes eseményt elháríthatta volna. Az életét? Óh! minden habozás, minden gondolkodás nélkül adta volna oda ezt az ő hitvány életét, hogy megmenthesse Esztert. Gyönyör lett volna neki meghalni ő érte.

Mint érthetetlen kérdés állott elébe: Miért is kell meghalnia Eszternek? — Mi büne lehet egy ilyen ártatlan teremtsének, hogy el kell pusztulnia, meg kell halnia, mielőtt élt volna? Annyi öreg ember, olyan sok nyomorult beteg van, a kikre csak megváltás lenne a halál, miért nem pusztulnak el azok? — Talán éppen azért nem! gondolta. — Mert hiszen emlékezett a szerencsétlen borbély szavaira, a ki mikor megmutatta neki a halál sötétségét, azt mondotta: — Meghalni nem rossz, csak élni és szenvedni rossz!

Talán éppen azért nem halnak meg azok, a kik megváltásnak tekintenek a halált, hogy éljenek és szenvedjenek. Szünetlenek büneikért már itt a földön. S talán azért halnak meg sokan az ártatlanok közül, hogy az élet szenvedéseitől megszabaduljanak. Ki tudja mi várna Eszterre, ha életbe maradna? Kitudja nem volna e rosszabb reá az élet mint a halál?

Igen! ez a bizonytalanság, ez a kételkedés rettenetes szenvedéssel volt tele, de volt benne megnyugvás is. Megnyugvása a hitnek, mely mindent úgy fogad el legjobbnak, a hogyan azt Isten bölcsessége reánk mérí. Zsolna is megnyugodott ebben, de mintha csak fátyollal

Mai lapunk 8 oldal.

egyhas birtoka nem sérthetetlen, annál kevésbé kell mások birtokát sértetlennek tartani! A logika helyes. *A liberalizmus az anyagi jót mondja főcsálnak, melyre mindenkinél törekednie kell, e célú pedig mindenki számára elérhetővé kell tenni és pedig egyenlő módon.* Így született meg a szocializmus s ezen elvek veszedelmes következményeit megakadályozni, a modus vivendi-ben a határvonalat meghuzni, nem áll a liberalizmus hatalmában. A szenvedélyek felett nem ur a nyers hatalom! Ott van az a munkásnép, mely szeme előtt látja az óriási vagyonszétválást, a munka-arányt, erre azután felzudul, fellázad! Miért dolgozzak én többet, mint más? Miért ne élvezzek én is, úgy mint mások? Miért szenvedjek másokért, hiszen nekem is jogom van a boldogságra!

Erre két hatalom áll elébe: a liberalizmus szuronnyal a szólásszabadság s az egyenlőség nevében, és azt mondja: hallgass! Odaáll a másik keresztrel kezében és azt mondja: tüirj!

Vajjon melyiknek fog engedelmessékedni? Látjuk, folyik a vér, mert az erőszak erőszakot szül, a ki nem elégitett vágyak, a be nem váltott ígéretek forradalmat teremtenek. Már pedig a liberalizmus úgy tett, midőn a földi jólétet tüzte ki az emberiség céljául, mint midőn az állatszeliidő az éhes oroszlánnak odamutatja a nagy husdarabot, de nem adja oda neki; ez a tréfa pedig igen sokszor katasztrófával végződik. A liberalizmus pedig nem olyan erős, mely itt a földön jólétet, boldogságot tudjon létrehozni, mely maradandó volna, az isteni bölcsesség rendezte így. Ebben igazat adok a cikkíróknak.

De hát miért ígér akkor a liberalizmus, ha nem tudja beváltani ígérését? Éppen azért, mert az én, az önzés azt tanácsolja neki, ha hatalmát fenn akarja tartani. Ha az emberiség történelmét olvassuk, abból

láthatjuk azt, miszerint az olygarchizmus, az abszolutizmus csakis úgy élt meg, úgy szilárdította meg uralmát, hogy a legveszedelmebb elleneséget iparkodott a maga részére megnyerni. Szép szavak, ígéretek karakterizálják a liberalizmust is, mert „én-je így kívánja; programja kivihe-tetlen, mert a legnagyobb erőt, a vallást mellőzi. Pedig nincs társadalmi kérdés, melyet a vallás igénybe vétele nélkül meg lehetne oldani, pedig a liberalizmus erre a munkára vállalkozik.

Oda megy a vallás is az ő fegyverével a keresztrel a munkás elé s azt mondja: tüirj! Szemei elé mutatja a títrelen mintaképét, ki szegény volt, mint ő, dolgozott, mint ő, szenvedett, nélkülözött, mint ő. Mutathat-e föl ilyen alakot a liberalizmus, hogy az emberi szenvedély-hangját elnémítsa, ki-törését megakadályozza? Ilyent nem mutat-hat, tehát megtörik hatalma a vallással szemben, melyben megvannak a nélkülözés és a szenvedés példányképei!

A liberalizmus szülője olyan, hogy tőle mint gyermektől sem várhatunk semmi jót. Az abszolutizmus, ideális pantheizmus, mely tarthatatlanságánál fogva átvedlett materializmussá, éppen nem mutatják azt, mintha a szabadelvűség működésében tiszta, ment volna az önzésből. Minden, ami materiális, az önzés is egyszersmind és pedig nem nemes értelemben, mert céljainak ki-vitelében nem válogatja az eszközöket. Hogyan is válogatná? hiszen a *materializmus elvei szerint senkire nézve sincs fensőbb erkölcsi törvény! Az ugynevezett erkölcsi törvény csak társadalmi meggyezésen alapszik!!*

Ezen állítást támogatják a liberális szociológusok elveik.

Saint Simon, Bazard, Enfantin azt ír-ják, hogy az embetiség maga az Isten, hogy az ember végcélja a földi boldogság, Krisztus vallása jó volt a régi korban stb. Ezek később a legveszélyesebb lejtőre

léptek az egyetemes társadalom elmélete által, rájutottak a kozmopolitizmusra! — *Foyrier Károly* a szenvedélyek mindennemű kielégítésébe helyezi az ember boldogságát, mire nézve szükségesnek tartja a gazdag-ságot. *Cabet István* szerint minden vallás emberi eredetű; menyország és pokol nem létezik. Hasonló értelemben beszélnek *Le-roux, Blanc, Prondhon*, ez utóbbi még az Istent is rossznak mondja: *Dieu c'est le mal!*

Ezek az elvek kizárják az önzést? Ezek az elvek, melyeknek oly nagy propagandát csinál a liberalizmus az egész művelt világban, válogatnak a célhoz vezető eszközökben? Nem! Hiszen a jog, méltányosság és igazság éppen ugy czimer nála, mint a szabadkö-müvéségnél a humanizmus.

A liberalizmus kimondotta, hogy egye-temes jólétet akar teremteni, még pedig vallás nélkül, materiális alapon! E cél megvalósítására minden eszköz jogos előtte. Valamint az egyén cselekvését a haszon szabályozza, melyet működéséből lezhat, ugy a liberalizmusnak nincs más irányelve cselekedeteiben, mint a haszon, melyet azok az államcél megvalósítására nyujta-nak. Ez az ő nyiltan bevallott célja, ezt mutatja az élet mindenütt, a hol uralkodik s evvel egy újabb elméletnek adott életet, melynek neve: *utilitarizmus.*

Ahol pedig az eszközökben nem vá-logatnak, a legnagyobb önzés üti fel tanyá-ját, az olyanok nem menthetők a szédel-gés gyanújától! Kedvez a szabadelvűség a társadalom minden rétegének, igazat ad nekik elvben, de ezen elveket érvényre juttatni annyi volna, mint maga alól a talajt elveszíteni. Azért önzése határt nem ismer ígéretekben és biztató szavakban. *Es a legnagyobb elnyomása annak a maga-sabb értelmiséggel szűkölködő tömegnek, mely felül a hangzatos jelszavaknak, s mint az éhes légy, reárepül a mézre, nem gondol-ván meg, hogy ott ragad és az édességben*

takarta volna le szívének fájdalmát, melyen át sötétlett a félelem, átsírt a fájdalom.

Nyolcz óra tájban átöltözökődött és elin-dult Eltonyékhoz. Szeretett volna futva menni, de fékezte vágját az a tudat, hogy az illetlen volna. Utána gondolta azonban azt is, hogy milyen bolond a társadalom, mely az ember érzelmeire és gondolatvilágára ráerőszakolja a hazugságot. Nem tenni valamit, a mit különben jónak látunk azért, mert mint örökös figyel-meztetés ott áll előttünk a kérdés: „Mit mon-danak az emberek?” Nem tenni valamit, a mi nekünk jól esik, mert ott áll az intelem: „Nem illik!” Milyen hazugság, tettetés és ámitás a társadalom berendezésében, milyen erőszakos elfojtása az őszinteségnek, amely az értéltárszólólag mégis meg kell őriznünk. Mert az nem baj, ha a társadalmi érintkezés korlátain belül ámitunk, csalunk és hazudunk, csak ugy tudjuk mindezt elkövetni, hogy észre ne vegyék, azaz még az se baj, ha észreveszik, csak ugy ne tegyük, hogy észre keljen venniük. Így kíván-juk a társadalom berendezését, így óhajtuk, hogy éljünk, és mégis panaszkodunk, hogy tár-sadalmunk folyton kietlenebb lesz s mindég vakmerőbben, általánosabban terjed az őszinte-ség hiánya s terjed az ámitás.

Sohasem érezte ez ámitást nagyobb nyűg-nek mind e perczen, midőn szeretett volna felrohanni Eltonyékhoz s ugy kérdezni meg Eszter állapotát. Ezt óhajtotta volna és mégis mig szive lázasan dobogott az izgatottságtól; erősen küzdött a vágy ellen s nagy komolyan, modulatlan, közönyös arccsal, csendes, egyen-letesen lassu léptekkel haladt a park felé, a harmtos rét gyalog ösvényén, a merre rövi-debb volt az ut.

A mikor beért a parkba vágó szemével végig futott az ablakosokon, a melyek csil-logó egyformasággal fénylettek a reggeli nap-sugárban. Alig tudott egyenletes lélegzetet venni a folyton növekvő izgatottságtól, s lázasan liúktető vére egészen elhomályosítá tekintetét.

Semmi, semmi, a miből csak legkevésébbet is sejtani lehetne az éjszaka változásából! És e szorongó izgatottság dacára ugy kell mennie végig a nagy parkon, az illatos virágok cso-portja mellett nyugodt, kifejezéstelen arccsal, lassu, méltóságtelejes léptekkel, mintha semmi sem érdekelné.

Mikor már feljutott a magas lépcsőkön, a rettenetes önuralom egészen kimerítette. Az agya szédül, alig birt egyenesen lépkedni. A szobaleány ott áll a folyosó távoli részén. Köszönti őt aztán tovább megy az is, öröm és szomorúság nélkül, és benne nincs bátorság, hogy összeszorított ajkát felnyissa s utána kiáltssa, a mi az egész lelkét betölti:

— Hogy van Eszter?

Az előszobában az inas üdvözlí, a ki nyomban be is jelenti. Egy két pillanat csak és Zsolna nagyot sóhaj, mert örülten háborgó szive majd megpattan. Aztán megjelenik ujra az inas, kicsapja az ajtó szárnyát, mond is valamit, de Zsolna nem hallja. Megérti azonban, hogy csak pár másodperc meg, hogy megtudja a valót és észbe jut e pillanatban, hogy ügyelnie kell, nehogy akár az öröm, akár a fájdalom kitörjön érthetetlenül belőle. Sápadtan össze-szorított ajakkal lépi át a küszöböt.

— Eszter meg van mentve! — ezt az örömtelt felkiáltást hallja mielőtt köszönhetne.

Szeretett volna megfogódzni az ajtóban, mert félt, hogy elesik. De erőt vett magán. Az

ajka mosolygott, mikor közel lépett Eltonyén-hoz, a kinek ajkáról hangzott el az örömteli felkiáltás, de nem merte köszönésre nyitni az ajkát, mert attól félt, hogy kiszabadul ajkán az a fékevesztett öröm, mely a belsejében tom-bolt. Eltonyén azonban jobban el volt foglalva a saját érzelmeivel, semhogy ezt észre vette volna. S be sem várva az orvos kérdését maga sietett elmondani az új történetét.

— Az orvosságot és theát beadtuk az este. Sokáig nem tudott elaludni. Később rend-kül izgatott álomba merült. Borzasztó hőség kizozhatta, mert fájdalmasan hánykolódott az ágyban. A teste olyan forró volt, mint a pa-rázs és száraz bőren nem ütött át egy lehet-nyi izzadás sem. Meg voltak rémülve! Végre lassan kiverte testét az izzadság s ettől kezdve csillapodott. Hajnalban már csupa víz volt. Mikor az izzadás megszűnt átöltöztették, ágát is szárazzá tettük. Azután még aludt pár órát nyugodtan, csendesen. Kevéssel ezelőtt ébredt fél s most már sokkal könnyebben érzi magát.

Zsolna mig Eltonyén beszélt, minden ere-jével küzdött, hogy izgatottságát leküzdhesse, a mi nagy nehezen sikerült annyira, hogy ké-pes volt azt elpalástolni.

— Ez esetben csakugyan meg van mentve — mondotta meggyőző hangon.

— Jöjjön doktor ur, vizsgálja meg, hogy egészen megnyugtathasson, — mondotta Eltonyén s vezette Zsolnát Eszter szobájába.

Eszter bágyadt mosollyal fogadta Zsolna üdvözlését, a ki bizonyos tartózkodással állott meg ágya előtt.

— A láz azt hiszem megszűnt — mon-dotta Zsolna. — Hát a lélegzetvétele köny-nyebb lett-e?

halálát találja. Tény, hogy finomabb fajtájú rabszolgaság, illetve finomabb eszközökkel fogja meg a liberalizmus a fehéreket, mint Afrikában a fehérek a feketéket! Ezt az önzést nem lehet elnézni, mely ilyen áldozatokat követel.

De nemcsak a magasabb értelmiséggel szükkölködőket nyomja el önzése, hanem behatol a vallásba, irodalomba, művészetbe s mindent amit lát, ami az ő hatalmi érdeke ellen küzdhet, s mi az ő felfogásával ellenkezik, lenyűgözni és liberális uniformisba akarja bujtatni. Így első sorban legkeményebb ellenségét a vallást (értve a ker. kath. vallást) akarja meghódítani, miután pedig hitelvekre semmit sem ad, sőt a méltányosság nevében megtiltja neki a szabad véleményt nyilvánítást, mert élő tiltakozás a liberális államéletben. A vallás elmélet ellen; mégis eszközévé szeretné lealacsonyítani. A vallást legalább még a jelenben oly eszközül akarja tekinteni, mely a szabadelvűség áldásaitól jóllakott népet az államtörvények előtt meghajolni tanítja és azok megszegését akadályozza. Csakis ezen szempontból van még értéke a vallásnak a liberális államéletben. A vallás előtte a rendőri intézménynek egy ága. Hát nem elnyomás, az abszolutizmusnak nem-e a keményebb formája ez?

Azt pedig absolute nem vehetjük komolyan, hogy a liberalizmus a szocializmust elfojtani igyekeznék. Ezt tiltja az a jelszó, mely szerint mindenki szabadon vallhat elveket; hiszen a szocializmus vallás ellenes mozgalom is, miért akadályozná meg a liberális állam, mely lelkiismeret szabadságot hirdet? Mert vagy érvényre akarja juttatni a liberalizmus az ő elveit minden vonalon, a szabadság, véleménynyilvánítás, lelkiismeret felszabadulását minden téren, — pedig ez az ő törekvése — s akkor a szocializmust nem üldözheti, mert ő adott neki elveivel lét-

jogot; vagy pedig szédelő játékot üz az emberiséggel, melyet csak rabszolgájává akar tenni, akkor meg hol az önéret azokban, kik hiveivé, szolgáivá teszik magukat, anélkül, hogy a szolgaságnak legalább némi hasznát látnák?

A liberalizmus nem üldöz tehát elveket, melyek ha veszedelmes térre lépnek, elég erővel rendelkezik azok meggátolására; rendőre, katonája van elég. Csak a vallás az, melynek elveivel ki nem békülhet, mely nem ismer megalkuvást s nem akar segédeszköze lenni önző, hatalmi érdekeinek érzésében. Sőt dédelgeti azon egyesületeket, tiltkos társulatokat, munkásszövetségeket, melyek a vallás ellen törnek, s ha azt lealacsonyítják, gúnytárgyává teszik, szó nélkül elnézi.

A szocializmus pedig nem egyéb, mint szent hitünk elleni merénylet, a vallástalanság bevittele a magasabb értelmiséggel szükkölködő népbe, mely a liberalizmusnak is eszéja: Ki hiszi el tehát, hogy a szabadelvűség el akarja fojtani a szocializmus mozgalmát?

A rendkívüli közgyűlés.

A város törvényhatósága e hó 22-én mint már jeleztük, a színház kérdésében, rendkívüli közgyűlést tart.

Ebben a tárgyban már volt 12-én közgyűlés, a melyen azonban a polgármester semmi tanácskozást nem engedett meg és a közgyűlés megkérdése nélkül újabb közgyűlés egybehívását mondotta ki határozatilag.

Hogy mennyire brutálisan törvénytelen volt a polgármester, azt világosan jelzi maga az a törvénytiszta, a mellyel a polgármester az eljárását indokolni megkísérelte. Ima az 1886. évi XXII. törv.-cz. a polgármester által hivatkozott 110. §-a:

»A község törzs-vagyona csonkittatlanul fentartandó, kivételes esetekben annak elidegenítését, lényeg-

ges átalakítását vagy felosztását valamint ingatlan vagyonnak, vagy királyi kisebb haszonvételek vételét a képviselőtestület csak az általa e végre legalább 30 nap közbevitelével határozatilag külön kitűzendő és kihirdetendő közgyűlésben összes tagjainak, ide érve a szavazattal bíró előjárókat is: általános többségével névszerinti szavazás mellett és a 24. §. rendelkezéinek megtartásával határozhatja el.»

A ki ezt elolvassa és megakarja érteni azt, a mit olvasott az előtt minden kétséget és Hamleti töprengést kizárólag világosan áll az, hogy e törvény értelmében törzsvagyon eladását, ingatlan vételét csak egy külön kitűzendő közgyűlésben határozhatja el. És nem csak nincs benne e törvénytiszta szabásban az, hogy a közgyűlésnek nincs joga bármikor elhatározni azt, hogy törzsvagyon el nem ad, hogy ingatlant nem vesz; de ezt a törvényhozó nem is érthette, mert annak értelme sem volna és végül ez esetben világosan kilehetett volna ezt úgy fejezni, hogy törzsvagyon eladása, ingatlan vételét felett a közgyűlés csak egy külön közgyűlésben határozhat. Ebben benne lett volna az is, a mit a polgármester bele akart magyarázni, de midőn világosan azt mondja a törvény, hogy vételét csak külön kitűzendő közgyűlésben határozhatja el, akkor a legtrivoliabb vakmerőség kell hozzá, hogy valaki e paragrafus alapján a nem vétel elhatározását is megakadályozza.

De a közgyűlés határidejének megállapítása s annak a bizottság megkérdése nélkül való erőszakos kitűzése is törvénytelen, mert a hivatkozott 110. §. világosan kimondja, hogy határozatilag kitűzendő. Azt talán még sem szükséges magyarázni a polgármesternek, hogy egy közgyűlési határozathoz a bizottság többségének szavazatára van szükség.

Élég szomorú, hogy már egészen oda sülyedt közgyűlésünk tekintélye, hogy Havranek polgármester a bizottsági tagokat semmibe sem veszi s velők úgy bánik, mintha rabszolgái volnának, a kikkel szemben alkalomadtán a törvénytelen kancsukáját is igénybe szabad venni, ha nem akarnak szépen fejlelődni s Nagyságának engedelmeskedni. De természetes

— Igen! — Egészen jól érzem magam, csak egy kicsit gyöngye vagyok — válaszolta halkan Eszter.

— A doktor ur azért lesz szíves megvizsgálni Esztert, — kérte Eltony, — hogy egészen nyugodtak lehessünk!

Zsolna már engedelmeskedni akart a kérésnek s közelebb lépett az ágyhoz, de abban a pillanatban Eszter önkénytelenül, mintegy védőleg magára szorította a takarót és Zsolna látta szemeiben újra azt a rémületet visszafüzdődni, a mely az előtte való napon olyan kínos helyzetbe hozta.

Zavartan nézett egy pillanatig Eszterre, a kinek tekintetében félő kérését olvasott ki. Aztán elfordult az ágytól és az ablakhoz lépett.

— Kár ilyen enyhe időben egészen elzárni a szobát. A tiszta üde levegő csak hasznos lehet — mondotta és kinyitotta az ablakot, miközben szomorúan gondolta:

— Fél tőlem, — gyűlöl engem! —

Valami azt sugta neki, hogy a körösparti idillnek vége s vége azoknak a reményeknek is, a melyeket azokhoz az ártatlan közlekedésekhez fűzött. Egészen kétségbe volt esve, hogy miképpen szabaduljon, a megvizsgálás köteleességétől.

Ebben a perczben Eltonytól követe Hausser doktor lépett a betegszobába. Zsolna sohasem hitte volna hogy tehetetlen kártársa jövevényének valaha annyira tudjon örvendeni, mint a hogyan e perczben örvendett neki.

Szívélyesen üdvözölte az öreget, aztán felkérte, hogy vizsgálná meg ő a beteget, Eltony jobban szeretne volna ugyan, ha Zsolna vizsgálja meg a leányát, de aztán látva Hausser lelkiismeretes buzgolkodását, némileg megnyu-

godott. Zsolna pedig hátat fordított a betegágyának s úgy beszélgetett Eltonyval.

Hausser csakhamar megnyugtatta, hogy semmi veszélytől többé tartani nem lehet. Megujították azután a rendelést és eltávoztak a betegszobából.

Zsolna ezalatt nem is nézett többé Eszter ágya felé. Mikor eltávozott, akkor udvarián meghajtotta magát előtte, de a szemeivel le a padlóra nézett s ezt Eszter is észrevette.

A család kérése folytán Zsolna ezután is eljárt a beteghez, de valami ürügyet mindig talált, hogy Hausser doktorral együtt jöjjön.

Mikor egy napon Eszter már tökéletesen egészséges volt, Eltony szíves hangon megköszönte Zsolna fáradozását s ugyanakkor egy zárt borítékban átadta neki a honoráriumot. Zsolnának magamem tudta miért, lángba borult az arca, mikor átvette a honoráriumot, a mit szívesen visszautasított volna, ha indokolni tudta volna.

Mikor lement a széles lépcsőkön, az elkeseredés fojtotta a torkát:

— Kifizettek, mint egy szolgát, — most már mehetek.

És szeretett volna kacagni elkeseredésben, úgy fűjt a szíve, olyan viszás volt a helyzet, a melybe került.

Hanem amint az uton hazafelé haladt, eszébe jutott minden és csendes lemondással bízta magát:

— Talán jobb is hogy így történt!

Ettől az időtől kezdve szürke egyhangúságban teltek napjai. Örömtelenebb volt most, mint amilyen azelőtt a legszenvedetlebb napokon. Most már nem szervezetének pusztulását figyelte, mert egész lelkét átölelte szomorú lemondásának szenvedése, a mely mint a szü-

belefészkelte magát a szívébe, s örölte, pusztította azt az örökké mozgó húsdarabot, daczára annak a gyakori biztatásnak, a mellyel magát vigasztalni akarta, hogy úgy van legjobban minden, a hogyan van!

A körösparti kastélyban ezalatt nagyban mulattak. Az öröm, hogy Eszter felgyógyult, mintegy új életet varázolt a családba. Az a tudat, hogy elveszthették volna Esztert, még jobban fűzte őt mindnyájuk szívéhez és dédelgették, kedvét keresték mindenben annál is inkább, mert valami szomorúság fátyolozta el betegsége óta Eszter kedélyét.

A vidám, majdnem pajkos leány, a kinek kacajától, éneklésétől zajos volt azelőtt a ház, most olyan komoly, olyan kedélytelen volt, hogy csak ritkán látták mosolyogni s akkor is midőn az ajkán lebegett a mosoly, a szemében a szomorúság kifejezése ült. Ezt még bántóbb volt látni, mert olyan különös, olyan természetellenes volt, mint midőn zuhogó esőben visszaut a lemenő nap fénye.

Féltették, hogy a betegség megviselte és talán ennek a hatása ez a szomorúság. Elkövettek tehát mindent, hogy szórakoztassák. Vagy náluk volt vendégség, vagy ők mentek valahová látogatni. A miről tudták, hogy ezelőtt szerette és mulattatta, mindazt megszerették neki.

Eszter csendes megadással fogadta a zajos társaságot s igyekezett szülei előtt mutatni, hogy örvend azoknak a kedveskedéseknek, a melylyel elhalmozták. De ez nem csak neki volt fáradszó, keserves feladat, de azt a lelkére borult ködöt sem tudta áttörni egy pillanatra sem az igazi örömmel derűs sugara s nem tudta különösen megnyugtani az öreg Eltonyt, a

volt ez a következmény azután a tul alázatos és tul félnék magatartás után, a melyet a közgyűlés eddig a polgármesterrel szemben tanusított. Még igazán nagy gyöngédség tőle, hogy se nem csukatta azokat a bizottsági tagokat, a kikben volt elég férfias bátorság és kritikát mertek gyakorolni működése fölött.

Törvénytelen volt azonban a polgármester szereplése a legutóbbi rendkívüli közgyűlésen az elmondottakon kívül már azért is, mivel mint a színház ügyében érdekelt fél a törvény értelmében még a közgyűlésen sem lett volna szabad jelen lennie, annál kevésbé pedig azon erőszakosan elnökölni. Nem lett volna szabad jelen lennie az 1886. XXII. t.-cz. 50. §. harmadik bekezdése alapján, a mely szövezerint így hangzik:

„Általában minden tagja a bizottságnak csak oly ügyek tárgyalásában vehet részt és szavazhat, melyekben közvetlenül érdekelve nincs.“

Már pedig a polgármester a „Székesfehérvár és Vidéke“ által lekötött telekkönyvi másolata szerint 600 frttal van érdekelve a színháznál, a mely az utolsó előtti helyen van be-táblázva. Ha a színházat, a most ezéba vett 70 ezer frtért megveszik, úgy a polgármester megmenekül a 600 frt kifizetésétől, ha nem veszik meg 600 frtot veszik. Ki mondhatja, tehát, hogy a színház megvételénél a polgármester érdekelve nincs? — Az ő szereplése tehát ezen a réven is törvénytelen volt.

A 22-ki közgyűlésen a bizottsági tagoknak első kötelességük lesz hivatkozni arra a törvényteleniségre, a mellyel a polgármester a közgyűlést erőszakosan kitűzte, a mely közgyűlést törvénytelen módon tiszteztén ki a színház megvételét el nem határozhatja.

De kötelessége a bizottságnak elégtételt szerezni magának a polgármesteren erőszakosságáért és ez elégtételt csak úgy szerezheti meg, hogy a polgármester ellen hivatalos hatalommal való visszaélés miatt *fegyelmi viasgálatot indít*. Ezt saját önézetük és tekintélyük

megóvása végett kötelességük a bizottsági tagoknak elhatározni.

De kötelesek megakadályozni azt, hogy a polgármester a közgyűlésen részt vegyen, mert hiszen nem élünk a zuluk-országában, hanem kultur-államban, a hol a törvényt mindenki tiszteletben tartani köteles. Ha a polgármester eddig nem ismerte ezt a kötelességét, a közgyűlés tanítsa meg reá.

Ami magát a színház megvételét illeti, lehetetlenek tartjuk, hogy a bizottság annak ezuttal végleges tárgyalásába bele menjen, mert ennek a közgyűlésnek összehívása törvénytelen.

A színház vétel kérdésének tárgyalásában a részvényesek, az örökös páholy tulajdonosok sem az érdekelt bankok tisztviselői, sem pedig a polgármester részt nem vehet. A törvény értelmében a színház megvételét csak 60 bizottsági tag szavazatával lehet elhatározni, kevesebb szavazattal a színházat megvenni nem lehet.

Reméljük, hogy városunk törvényhatóságának tagjai tudni fogják, hogy mivel tartoznak nem csak a város polgárságának, hanem saját önézetüknek is és méltó elégtételt fognak szerezni a polgármester basáskodásáért.

Szegény gyermekek felruházása.

Van egy nap az esztendőben, a mely sok-szegény család köréből tüzi el a gondot s helybe engedi egy időre az igazi örömet — a gyermekek arczára csal boldog mosolyt, a szülők szemébe hálakönyűjét, szívükbe bizalmat, reményt, s ajakukra az imát, mely az Isten trónja előtt könyörög azokért az anyagi lelkekért, a kik nemes oltalmunkba vették az ő szegény, elhagyott, nyomorgó gyermekeiket.

Nincs nemesebb, magaszosabb jó cselekedet, mint a szegény s árva gyermekek arczáról letörölni a könnyet, azokat az ártatlan lelkeket oltalmazni, kiknek a jó Istenen kívül nincs más pártfogójuk, kik nem várnak könyörületet senkitől, azokat, meghálálhatatlan jó

cselekedet által meggyőzni az irányukban is élő keresztényies szeretetről.

Az a köny, mely a nélkülözésekben s fárasztó munkában kimerült szülő arczán végig pereg, az a köny, melyet nem tudott megindítani a szenvedések, megaláztatások egész sorozata s a mely az irgalom és szeretet ezen meghatározható jele láttára azonnal felragyogott szemekében, az a köny igazi tolmácsa a mély hálának, köszönetnek. S a vidám derű, mely azoknak az ártatlan gyermekeknek ajkát vonja mosolyra, kik a boldogságot csak látásból ismerik a gazdagok és szerencsések arczáról, s a köny, melyet az öröm a ragyogó szemekből kicsal, a tiszta lelkeknek ezen önfeléd, boldog kitérése, a jószágos Isten előtt tolmácsa az ő jókívánataiknak, mely az adományozás perczében váratlanul s kellemesen meglepett gyermekded lelküket eltöltötte.

A városi jótékony nőegylet f. hó 18-án d. u. 3 órakor a polgári leányiskola dísztermében tartotta a szegény iskolás gyermekek felruházási ünnepélyét. Jelen voltak a nőegylet részéről: *Szőgyény-Marich* Julia védnökök, *Schnetszer* Nándorné elnök, továbbá *Aujedzsky* Adolfiné, *Diebala* Györgyné, dr. *Eisenbarth* Károlyné, *Pittler* Béláné, *Havranek* Józsefné, *Hettyei* Ferenczné, *Karl* Józsefné, *Lichtmeckert* Antalné, *Molnár* Béláné, *Nagy* Ignáczné, *Reé* Istvánné, *Reé* Mariska, dr. *Révy* Ferenczné, *Roszberger* Károlyné, dr. *Szabady* Józsefné és dr. *Varga* Zsigmondné választmányi tagok. Az iskolahatóságot *Alaghy* Dezső iskolaszéki elnök és *Göbel* János György igazgató képviselték.

A tanítói kar által felruházásra ajánlott szegény gyermekek 27 fű és 25 leány, miután szegényes, kopott ruhájukat a nőegylet által adományozott új téli ruhákkal cserélték fel, lelkesült örömben példás rendben vonultak jótéveik elé. A jóléteit nélkülöző szelid gyermekarczokon az őszinte hálaérzet sugárzott, hogy a város nemesen érző közönségének jótéteménye megóvja őket a szenvedés keserveitől, mely a ruhátlanoknak a szigorú télben szánandó osztályrésze. A felruházott gyermekek sorából *Hegedűs* István II. oszt. tanuló a jutalomban részesített társai nevében, az ártatlan boldogság őszinte érzetével mondott köszönetet jótéveiknek s meghatottan emelte eső fohászát a Minden-

kinek éles szeme észrevette leányán az erőtetett kedélyiséget.

Soba sem panaszkodott senkinek, egészen magába zárta azt, a mi fölötté szomorkodott. Hiába kísértették meg tudakolni tőle, nem tudtak meg tőle semmit. Egy izben Eltony nagyon elkeseredetten faggatta.

— De édes apuskám! — nem lehetek mindég kis lány, a ki pillangókat kerget és örökké énekel. Lásd azelőtt te nehezteltél, hogy hosszú ruhám daczára úgy viselem magam, mint valami gyermek. Hát nem örvendétek most, hogy egész komoly nagy leányhoz méltólag viselem magam?

Es mosolygva nézett édes atyjára, a ki elfordította szomoruan a fejét, hogy ne lássa azt a különös mosolyt, a mely olyan hideg élettelen volt, mint a téli napfénye.

Ha egyedül hagyták, akkor érezte legjobban magát. Ilyenkor néha órahosszat is el tudott ülni egy helyben mozdulatlanul meregve valamin. Mikor csak tehette kiszökött a parkból, ki a köröspartra. A subogó levelű égerfához támaszkodva nézte azt a lassu mozdulással hőmpölygő kékes-zöld folyót. Az egyik égerfáról lecsüngött egy kis ág a vízbe, a mely simuló hullámaival átölelte s elringatta, mint a dajka a csecsemőt.

Eszter sokáig nézte azt a kis galyat, a melyet olyan alhatatos szeretettel ölel körül az a nagy, erős folyó és simogatja hullámaival szüntelenül a remegő kis ágat. Ki tudná megmondani mire gondolt akkor? — Szőke fűrtökkel környezett szomorú arczát, mely sóhajtással fordította el a víz tükreiről s elnézett a falu felé olyan tekintettel, mintha valami láthatlan dolgot kutatna, vagy mintha a végtelenbe óhajta behatolni tekintetével. Aztán lassan a

park felé fordult s fáradtan előre hajtott fővel ment befelé, hogy ott mosolygjon, kacagjon újra, bár a szive majd megszakadt a fájdalomtól.

Az utóbbi időkben lassan sikerült is megnyugtanni tetett kedélyességével mindenkit — atyját kivéve. Az öreg Eltony nem vigasztalta meg ez a tetetés, mert aggodó szeretete megérezte, hogy ez csak a szerető gyermeknek kétségbeesett erőlködése. Azt hitte, hogyha kiragadja a falusi egyszerűség légköréből, magához tér. De mikor arról beszélt Eszternek, hogy elviszi őt valami kellemes nyaraló fürdőbe, Eszter átölelte a nyakát s úgy kérlelte:

— Ne édes apuskám! Lásd itt minden olyan csendes, olyan jó!

Es Eltony lemondott az utazásról és fájdalmasan várta és figyelte, mikor fog megváltozni ez a szomorúság.

Egy estén Eltony lehangoltan sétált lenni a parkban, mikor a nyitott ablakon át lehalatszott hozzá leányának halk zongora játéka. Világosság nem volt a teremben, Eszter a nyitott ablakon át beömlő hold fénye mellett játszott. Eltony maga is érezte az anyhe, holdas estének érzékenységét, keltő hangulatát, azért fölment a kastélyba, hogy leánya különben is szomorú kedélyét ne engedje e varázsos est elmélázó hangulatában elmerülni.

A szőnyegek felfogták lépteinek zaját s így észrevétlenül lépte át a terem küszöbét, a hol valami szomorú ígézet megállásra kényszerítette.

Eszter az ablakhoz közel levő zongoránál ült. Az ablakon besütő hold fénye egészen megvilágította alakját és szőke haja a hold fényében olyan volt, mintha foszforeszkált volna. Valami túlzékony német románczot játszott és azt halk énekével kísértte. Ujjai alig érintet-

ték a billentyűket s mint valami tündérkezek olyan érzéssel csalták ki a hangokat. A bus melodianak szövegét pedig finom tiszta hangjával halkán énekelte. És a mint a dal vége felé közeledett úgy lett mindég gyöngébb az ének, halkabb a kíséret. A végét már csak inkább sejteni lehetett, mert hangja elcsuklott s csak mint leheletszerű fohászt rebegette el az utolsó akkordokat. Azután mint a ki nem bír tovább a szívét eltöltő érzellemmel, két karjára hajtott fejével ráborult a zongorára.

Eltony, mintha hirtelen megértette volna leánya szomorúságának alapját, a mit eddig olyan gondosan titkolt előtte.

Odament csendesen leányához, gyöngéden átölelte szomorú gyermekét, s jószággal, szeretettel hangjában kérdezte tőle:

— Édes kis bogaram, mond mi fáj olyan nagyon a szívednek?

Eszter fáradtan emelte fel szomorú arczát, a melyet ezüst fehérén világított meg a tele hold. A szeme száraz volt, de amint kinézett szórakozottan, céltalan tekintetével az ablakon, az ezüst ködbe burkolt parkra, az ajkai körül kimondhatatlan fájdalomnak kifejezése ült.

Eltony nem zaklatta leányát a feleletért, csak gyöngéden oda vonta mellére bánatos fejét és megcsókolta szeliden a homlokát.

Az ablakon beömlött az est levegőjében szétterjedő virágillat s Eszter szívét mintha bizalmasabbá tette volna édes atyja szeretetének néma kifejezése, átölelte két karjával Eltony nyakát s mintha álomban beszélne olyan lázasan sugta neki:

— Oh! édes apuskám, úgy szeretnék meghalni.

(Folytatása következik.)

hatóhoz a nemeslelkű adakozók megjutalmazásáért, kik már oly sokszor nyújtottak a nyomorban szenvedők keserveinek enyhüléséért. Az iskolaszéki elnök szólott ezután, kinek beszédére *Szőgyény-Mari* Julia védnökő válasza ismert ékeskészségével, s megható szavakkal mondott köszönetet az iskolai hatóságoknak a szives közreműködésért. Elragadó lelkesültséggel rajzolta képét az egylet negyedszázadot meghaladó munkásságának, melyvel egyrészt azon czél megvalósítására törekszik, hogy a nemes emberbarátoknak, a jótékonyág oltárára tett kegyes adományaival az inségesek szenvedéseit enyhítse, másrészt pedig elősegítse a szorgalmas szegény iskolás gyermekeknek a jóra törekvést, alkalmat nyújt arra, hogy a szükséges igazságokat s tudást az iskolában megszerezhessek, melyben a hideg téli időben éppen a silány ruházat akadályozza őket. Végül az ünnepély megvalósításában résztvevők iránt fejezte ki meleg szavakkal köszönetét és háláját.

A mélyen érző szívből fakadó őszinte szavak nagy hatást keltek a hallgatóság lelkében. Felhangzott a harsány éljen mind a két részről, a jutalmazók és jutalmazottak szeméin könyrőyögött — a szeretet igaz gyöngye. Az ünnepély végzetével a jelenlevők nagy lelkesedéssel távoztak.

A valóban női lelkekhez méltó nemes, humánus egyesület így iparkodik enyhíteni a szükülködők nyomorán. Azonban nem egyedül a felruházás képezi a városi jótékony négyelet feladatát, hanem évenként ezeket ad az ugynevezett házi szegényeknek, de a melyről a nagy közönségnek nincs tudomása. Csak azok a szegény hálálkodó emberek tudják, érzik, hogy mit áldoz nekik az a jóságos egyesület, még valaki, — a jutalmazó Isten.

HIREK.

— **A királyné névünnepé.** Nem hivatalos hanem őszinte lelkesedéssel és szeretettel megült nemzeti ünnepnap volt a tegnapi Magyarország felséges Nagyaszonnyának névünnepé. A szívekben az öröm és hála ütött tanyát, az ajkakra mosolyt csalt a tavaszi verőfényhez hasonló, langymeleg őszi napugár és a szellő barátságosan lengette a királynét ünneplő nemzeti lobogókat. A templom oltárainál ég telé szált a tömjénfüst s a bazilikák, dómok boltíves kupolái százszorosan verik vissza az ünnepi szolozsmát mely a királyné drága életéért zendül. Egy nemzet ajkáról szállt tegnap a magyarok Istenéhez, hogy áldja, tartsa, védje a mi koronás védaugyalunkat, Erzsébet királyasszonyt . . . — *A király és királyné*, valamint *Mária Valéria* főhercegnő a felséges asszony névünnepé alkalmából a bécsi Burg Kápolnájában reggel 7 órakor csendes misét hallgattak. Ünnepeylen isteni tisztelet volt különben *Bécsben* majdnem minden katolikus templomban, melyeket zsufoltság megtöltött a királynéért imádkozó közönség.

— **Kanonoki installáció.** Ma azaz 20-án ment vége a helybeli székesegyházban az ujonnan kinevezett *Krencz* Ignác javadalmas és *Kejfer* János címzetes kanonok, nemkülönben a többi előléptetett kanonokok ünnepélyes beiktatása. Az aktus reggel 8 órakor hitvallás letételével kezdődött, mely után *Kuti* Márton „Veni Sancte“-t intonált. Ezután *Kéri* Ferenc székesfejérvári karkáplán felolvasta a kinevezési okiratokat és a püspöki investitúra szövegét, mire *Károly* János olvasó-kanonok a gyengélkedő nagygyűlést helyett az előléptetteket egyenkint stallumához vezette és a dokumentumok átadásával, ünnepélyes forma kíséretében beiktatta. Minden egyes aktus után „ad multos

annos vivat“ köszöntéssel üdvözölte az előléptetett kanonokot, a főnebbi szertartáson kívül biretum és mucetum átnyújtásával vezette be. A gyengélkedő *Huszár* Károlyt az előléptetésnél *Kuti* Márton helyettesítette. Az installáció folytán *Károly* János olvasó-kanonok, *Huszár* Károly éneklő-kanonok, *Kuti* Márton örkanonok, *Komáromy* Károly székesegyházi főesperes, *Mayer* Károly budai főesperes, *Szaborich* Jenő idősb mester-kanonok és *Krencz* Ignác ifjabb mesterkanonok lett. Az ünnepélyes aktust „The Deum“ és nagy mise fejezte be, melyet *Krencz* Ignác mondott. Szent mise után tisztelgés volt dr. *Steiner* Fülöp megyés püspöknel. A kar *König* gyönyörű nagy miséjét adta elő a nála megszokott precizitással. Holnap 9 órakor tartatik a szokásos *Cecilia* nagy mise is, melyen a kar nagy apparátussal ugyanezen misét adja elő.

— **Az ülnöki állás.** Ugy látszik, hogy hiábavaló a közgyűlésnek a takarékoságra irányuló törekvése, mert a városhásán ezt nem akarják megérteni. — *Réi* Istvánnak főkapitánytánná történt kinevezetése alkalmával üresedésbe jött ülnöki állás beszüntetését hozták a közgyűlésen javaslatba, miért is felhívták a polgármestert, hogy tegyen előterjesztést ez állás előterjesztésére vonatkozólag. Mint értesülünk *Havának* polgármester a joggyűri bizottsággal meghozta most azt a javaslatot, hogy a közgyűlés ne szüntesse be az ülnöki állást, mert ott igaz nincs elegendő dolga, de majd a rendőrfőkapitány oszt ki neki ügydarabokat. Szóval a közgyűlés által igen helyesen elejtett rendőrfogalmazót most árvaszéki ülnöki cím és fizetéssel felruházva akarják becsempészni. Szóval magasabb ranggal és fizetéssel akarják a város zsebére mégis álláshoz juttatni a polgármester kegyeltjét. Tessék az ilyen lelkiismeretlenség mellett a város terhein könnyíteni! Reméljük azonban, hogy a közgyűlés nem engedí magát nevétségessé tétetni, és az ülnöki állást, a joggyűri bizottság javaslata dacára elejti. Maga a joggyűri bizottság elismeri, hogy az árvaszék az ülnököt nem tudja foglalkoztatni, — a rendőrségre vonatkozólag pedig a közgyűlés mondotta ki, hogy nincs szükség oda új emberre. Eppen azért nem csak el kell ejteni az ülnöki állást, de a polgármestert is figyelmeztetni kell, hogy a közgyűlésen már eldöntött kérdéseket ne hozzon felszínre.

— **Egyházmegyei hírek.** *Szörödy* Gyula budaiki segédlelkész hasonló minőségben Székesfejérvárra, a felsővárosi plebániára helyeztetett át. — *Horváth* Imre felsővárosi káplán pedig Sár-Szent-Miklósrá küldetett *Nyers* István esp.-plebános mellé kiségitőnek. — *Huszár* Károly dékánnak betegeskedés okából való lemondása után a mai ülésen a testület legfiatalabb tagját *Krencz* Ignácot választotta dékánjának (jóságkezelőjének). — *Mayer* Károly egyházmegyei tanfelügyelő a mai délutáni vónattal Ráczkevére utazott, hogy a város áldozatkész közönsége által fölépített kath. iskolát holnap ünnepélyesen beszentalje.

— **Hivatalos órák.** A polgármester annak idején, mikor *mutatni akarta*, hogy más szellemet akar meghonosítani a városházán, nagy hangon erősködött, hogy karóba huzatja mindazon tisztviselőket, a kik pontosan nem tartják be a hivatalos órákat. Ezt az ígretét is úgy váltotta aztán be, mint a becsületszavát. — Most *Dieballa* György városunk közügyének ez a lelkes férfia, most Indiványt adott be a közgyűléshez, hogy ezentul a hivatalos órák 8 órától délután 2 óráig tartassanak egyfolytában. Mi ugyan legfontosabbnak azt tartjuk, hogy a hivatalos órák pontosan betartassanak és ezt nem egészen látjuk a hivatalos órák idejének megváltoztatásával biztosítottak. Miután azonban ez igen üdvös újítás lenne s talán hozzájárulna a nagyobb rend eléréséhez, reméljük, hogy a bizottság többsége magáévá teszi az alaposan megindokolt indítványt.

— **A bélyegnyaló.** Ez is kereseti ág. A kétségbeesett kis hivatalnokok pénzügyi manőverét képezi. Ugyen jeles bélyegnyaló volt *Weiss* Gábor törvényszéki íktató, a ki a beadványokról leszedte az új bélyegeket s a helyére lenyalt régi bélyegeket ragasztott s aztán a bélyegzővel átitotta. Turpisságára most rájöttek s hivatalától felfüggesztették.

— **A becsaliban.** *Mori* Juliánna vásártéri mulatóhelyének jó hírnevén véletlenségből nagy erőbe ejtetett. Legutóbbi lapunkban ugyanis azt írjuk, hogy ott nagyon gyakori a verekedés, és ime most kisül, hogy *Mori* Juliánna helyiségében soha nem történt semmi hiba. Az a szerencsétlensége, hogy rossz szomszédai vannak s azok csinálnak galibát, amit ártatlanul az ő rovására írnak. Hát így reméljük a megszurkálástól való félelem nem fog senkit sem visszatartani, hogy a „becsali“ különben naponta tisztára seperet helyiségébe betekints. A legutóbbi verekedés sem nála történt. Ugy volt az eset, hogy *Terszák* János, aki békés foglalkozására nézve hivatalosolga a pénzügyigazgatóságnál részegesen betért *Mori* Juliánához egy eszébe feketére, a melyet elfogyasztva „állítólag“ ezokasa szerint — elakarta blitzelni. A felszólító leány e miatt utána kiabált, mikor már az utcán volt. Két társa, a kivel *Terszák* elhallgat rendkívül fölháborodott kompánistájuk smuczigságán és jól helybenhagyták. Így adta elő *Mori* Juliánna a „becsali“ rehabilitációjára vonatkozó kérelmét.

— **A hypnotikus labda.** Észak-Amerika *Orang* nevű városának egy polgára érdekes találmánnyal lepte meg a tudományos világot. A hypnotikus labdát eszelte ki, melynek segítségével bárki hipnozisa ejtetheti azt, a kit akar. A labda üvegből van, belül ezüstporral és ultramarinnal. Lent egy kis, fából készült fogója van, melynek közepét egy kis fémtű foglalja el. Ebben a fémtűben rejlik az egész találmány titka. Ha ugyanis valaki a figyelmét folyton egy pont felé irányítja, aztán becsukott szemekkel egyenesen feláll és a karjait lefogatja, rögtön hipnotizálható. A magnetizőr ezután kezébe veszi a labdáját, jobb kezével a médium nyakába illeszti, míg a bal kezével a homlokát fogja meg és ez által a fejét gyöngyöden a golyóra szorítja. Két perc múlva már meg lesz az eredmény és a médium vakon követni fogja a magnetizőr parancsát.

— **Egyházi szerck,** zászlók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik *Szűts* és társa, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. Budapestben, IV. Kossuth Lajos-utca.

Irodalom és Művészet.

Munkácsy Mihály élete és munkája.

Mese sincs mesésőbb, mint *Munkácsy* Mihály históriája: a vézna kis asztalos-inasé, aki elindult meztláb, hogy meghódítsa a világot. Az igaz, hogy nem ment egyedül, hanem vele tartott a művészet Géniusza, akit tán már emlegetni sem szabad, mert kevesen hisznek benne: éppen csak a kiválasztottak.

Ezek között a legelsőek egyike *Munkácsy* Mihály. Fájdalom, hogy az ő élete kezd már legendai alakot öltetni, mert ereje és törekvése javában megrozzant hatalmas szelleme. Nem birt vele a nyomorúság, pedig hány-zor állotta útját: ő akkor is dolgozott. Nem birt vele a dicsőség, pedig de sokszor csábitotta el a festő-állványtól: ő akkor is dolgozott. De most kihullott kezéből az ecset. . .

Az igaz, már csak azután, hogy mesés kincsekkel gazdagította a művészetet. Hogy mennyivel, hisz el sem tudnók hamarjában képzelní, ha nem akadna egy utmutató kalauzunk abban a nagy és pompás díszmüben, a melynek első füzetét most kaptuk. Egy olyan munka

az, a mely méltó az ő nagy szelleméhez, az ő magyar lelkéhez. Itthon készült, átlenge a honi föld levegője és nem mondva cinát magyarság terpszekedik benne, mint egynemely olyan műben, a melynek részeit külföldön összekapokdták és itthon magyarnak hirdetik.

Munkácsy Mihály élete és Munkái ez lesz a czime annak a nagy munkának, 24 műmelléklet lesz benne, 108 nagyobb szövegkép, sok érdekes levél és okmány faksimileben. A szövegét *Malonyai* Dezső írta: olyan érdekesen és megkapóan, hogy lehetetlen érdekeszítőbben és mégis a legszigorubb igazsághoz alkalmazkodva, ami annál könnyebb volt, mert a legtöbb adatot magától a mestertől vette — még abban az időben, mikor tisztán ragyogott lángelméje.

A képek között, amelyek a munkát díszítik, van akárhany, amelyek itthon nem ismernek, soha sem láttak, mert nyomban, hogy a mester megalkotta őket, elvándoroltak messze földre, Amerikába. Ezek a képek itthon egészen újság gyanánt fognak hatni.

De lássuk most a mutatóba beküldött első füzetet: nagyon finom velinpapir, a nyomtatás bámulatosan tökéletes és a tartalom gazdag. Három műmellékletet találunk benne: *A tépés-csinálók*, a nagy mester egyik legzenialisabb alkotása rézkarczban, *Siralomház*, az a festmény, amely hirnét megalapította és egészen *Miltonig* legnagyobb alkotásának tartottát és *Hazafelé*. Mind a három olyan kivitelben és a legfinomabb műnuszg gondos kidolgozásban, aminőt magyar díszmű eddig alig mutatott. E három műmellékleten kívül a szövegbe nyomtatott két egészoldalas kép (*Pillanatnyi felhevülés* és *A pálmaházban*) aztán egész csomó kisebb kép és vázlat. Ilyenformán már az első füzet, amelynek ára 1 frt fogalmat ad arról, hogy mily dus és magas műbecsű lesz az egész munka, amiről különben kezeskedik az a körülmény is, hogy az egész az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat egész alatt jelenik meg a *Singer és Wolfner* czég kiadásában. A teljes munka ára diszkötésben 24 frt.

Cyp. Pipiske házassága. A modern irodalom komor és kínos problémáinak lelketelcsigázó pszichológiai fejtegetése közepett végre tavaszi fuvalomként üdítő, vonzó egyszerűséggel elbájoló költészet. Az érett nő bonyolódott lelki rejtelmeinek ezerféle megvilágítása helyett egy fiatal lánybimbó nyiladozása, amelynek szíves kelyhe egész büvös varázsában kibontakozik gyönyörködő szemünk előtt. Félgyermek még, de félig már asszony, a gyermek ártatlan naivtásával és csókolni való édes pajzanságával az öntudatlanul szerelemre lobbant nő tenkölt érzelmvilágát egyesíti magában a kis Pipiske, Cyp le „*Mariage de Chiffon*” című híres művének hősnője, a ki bennünket első percztől fogva lebilincsel és elbűvöl. Annyi költői zamat, annyi játési friss kedélyesség, annyi aranyos humor és pajkosság árad ki e könyvből, hogy úgy érzi az olvasó, mintha virággillat csapná meg fojtós, nyomott atmoszphaeránkhoz szokott érzékét. Valóban amolyan kis mezei vadvirág is ez a kis Pipiske, a ki folytonosan hadilábon áll a neveltségig feszes és kimért szüklátókörü anyjával és egy vidéki városka korlátolt felfogású társadalmával, melyből úgy kéri, mint a friss róza egy művirágcsokorból. Szerelmének története könyv és mosoly között váltakozó, szenvedélyes fellobbanásból kacagó vidámságba átcsapó mozzanatokban gazdag idyll, melynek derűs kifejtése azért oly jóleső, mert megszerettük ezt az enni- vagy aranyos kis teremest. Az olvasóközönség hálás lehet az Athenaeum kiadó társulat Olvasótársának, amiért Franciaország legszemleesebb irónőjének e vonzó művével irodalmunkat az eredetinek szépségeit híven visszaadó fordítás-

ban, melynek magyarságáról úgy az érdem-dus kiadóczég — amert ügybuzgósága, mint a fordító, Cserhalmi Irén tolla kezszekedik, gazdagította. A két kötetes mű ára 1 frt.

A Hála könyve. Köszöntők és alkalmi mondókák. Irta: *Gerley Szevér* (Dobrowsky és Franke kiadása. Ára 50 fillér), tiszta nyelven gördülő verssorok, ideális gondolatok s a köszöntők stereotip formájától elütő gyermekversek gyűjteménye. A minden családi ünnep kedvesebbé tételére alkalmas kis könyvet ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A Massarene család. Ouida hirnves angol irónőnek lapunkban már ismertetett nagy feltűnést keltett regényének II. és III. kötete most jelent meg az *Athenaeum Olvasótársán*. Egy-egy kötet ára izléses piros vászon kötésben 50 kr.

Egy millió piros könyv. Egy millió piros könyvről van most szó. Olyan könyvekről, a melyeket minden veszedelem nélkül lehet bocsátani a családba, aggodalom nélkül lehet adni asszonyok és leányok kezébe: gondiúzó, szórakoztató könyvek ezek, egybefoglalják a modern irodalom színét és javát, a mellett pedig mesés olcsóságuk... De mit is részletezzem? Hisz mind ezeket el mondta volna maga az olvasó, ha csupán annyit adok tudtára, hogy az *Egyetemes Regénytár* egy millió kötetről van szó. Ennyi kelt el belőle 12 esztendő alatt, minden esztendőre tehát csaknem kilenczven-ezer példány jut. Vajjon mi lehetett ennek az óriási sikernek a nyitja? Az, hogy a legjobb és legérdekesebb olvasmányt kapta a magyar közönség díszes kiállításban és olyan áron, a melyen addig elképzelhetetlen volt a magyar könyvpiacra. Hogy egy teljes regényt, kiváló író művét bekötve ötven krajczárért adjanak neki, arról az *Egyetemes Regénytár* megjelenése előtt álmodni sem mert volna. A ki a modern magyar szépirodalomról tiszta fogalmat akar magának szerézni, veeye meg, az *Egyetemes Regénytár* kötetét — ott találjuk a gyűjteményben a legkiválóbb magyar írókat. A külföldi irodalomban is, a mi csak modern és számbavehető regény jelent meg az utolsó tizenkét esztendő alatt, okvetlenül belekerült, ebbe a piros könyvtárba. A teljes Ohnet-val az *Egyetemes Regénytár* révén ismerkedett meg a magyar közönség; Az idej folyamán a XIII. is Ohnet regényével kezdődik a czime: „*A faviéresi lelkész*.” Ezt a regényt a nagy író egyik elgérdekesebb alkotásának tartjuk. Az ára a két csinosan bekötött piros könyvnek 1 frt. Az *Egyetemes Regénytár* 220 kötete közt nincs egyetlen sem, a mely a jó izlés ellen vétene, az erkölcs kijátszaná, pikantériával akarna hatni és ezekkel az eszközökkel akarna fölkelteni az érdeklődést. S ebben van a vállalat főereje, ez magyarázza meg az egy millió példány mesésen gyors elterjedését. Az *Egyetemes Regénytár* a *Singer és Wolfner* budapesti könyvkiadó czég adja ki.

Divattudósítás.

— Karczolat. —

Sohasem voltam még ennyire megakadva! Ittam már szociális mozgalmakról, hajmereztt vérengzésekről, voltam harczteri tudósító s tintafoltos, szürke íróasztalom mellett, mint valamely sérthetetlen hadvezér intéztem a görögök-törökök sorsát, egyre-másra vettem be a városokat, aprítottam a görögöket, ugy, hogy a nagy igyekezetben Larissát egy hittel előbb foglaltam el, mint a törökök. Ittam kisebb-nagyobb panamákról, viczinális megnyitászról, tűzvészről, árvízről s egyéb veszedelmekről, de a divatról még nem ittam soha.

És most divattudósítást kell írnom! Már vagy háromnegyed óra óta izzadok s nem tudok előkeríteni egy valamire való gondolatot. Most látom csak, mennyire figyelmenltem voltam a női öltözékek irányában. Mit írjak? Hol keressem a divatot? A kirakatok telve vannak hiuz, czoboly és chinchilla-prémes felöltőkkel, óriási stuart-gallérokkel, melyeket, mint egyik élczlapból értesültem halló-nyílásokkal fognak ellátni. Selyem fodros nagy karmantyukkal, setét

bárony kalapokkal és sapkákkal. Az ember szinte fázik mikor reájok tekint. S ha hozzávesszük az oroszos jellegű, pazarul prémezett öltözeteket, valóságos sibiriai benyomást érzünk. — A francia-orosa barátság a női ruhákon tükröződik vissza.

De hát mit írjak? Nem tudok élmékpézelni valami alkalmas, divatos öltözetet. Mindig csak az ő alakját látom. Az ő egyszerű, csinos deln ruhája s fehérvirágos szalmakalapja leheg előttem, mely olyan jól állott szép szőkefürtös fejcsékjéhez. Csakhogy az nagyon könnyű ruha volna mostanra.

Akkor kellemes holdvilágos este volt. Együtt sétáltunk s beszélgettünk a kis falu csendes utcájában, pár lépéssel előbbre haladt mamája csintalan nővérel. Sok, sok mondani valóm volt; beszélgettünk sokáig s még sem mondtam el mindent. Ő közbe-közbe elkömorodott, majd felkaczagott édesen, vidáman s játési kedélye elragadott engemet is. — Azon tul már nem tudtam megtalálni a fonalat a nagyon is komoly tárgyhoz. Mikor elváltunk, szép álmokat kívántunk egymásnak. S én azóta mindig álmodom rózsás arczáról, szőke hajáról s ragyogó szeméről.

Hanem derekasan kezd setétedni s még nem ittam semmit! Szivaromtól kértem tanácsot. Olyan füstöltést cselekedtem meg, hogy magam is prűszkölni kezdtem tőle. Minden csendes és nyugodt volt körülöttem, a sok csemetés s ajtó nyitogatás is elnémult, mintha a szedőgyerek is más utczába tévedt volna. Csak a kívülről bevilágított gázlámpa lobogó fénye tánczolt a falon.

Mintha életrekelte szellemárnyak lebegnének előttem. A gomolygó füst könnyű fátólyall takará be őket, mely alól homályosan tűnt elő ideges vergődésük. A bágyaszto csendet néha-néha a kandallóban lobogó fahasábok pattogása szakította meg.

Tekintetem odatapadt arra a hajlongó, setét árnyalakra, mely mintha elválna bizonytalan, sárgás-fényben rezgő háttérétől s karcsu alakját kiegyenesítve felém tartana.

A kandaló ajtajából egy előszökő fénysávoly éppen reá vetődött.

Ah ő az! Igen ő az, epedő lelkem feltett álomképe, ragyogó tündére, bájos szőke Magda!

Te édes álom, szép szőke leány — mennyire szeretlek! Mond, óh mod, hogy szeretsz te is. Szánj meg, ne hagyj kétségben, tégy boldoggá vagy kárhözias örökre! Szólj kedves Magda, mond, hogy szeretsz, oly mélyen, oly igazán, mint a hogy én szeretlek tégedet.

A bájos alak megremegett, felemelte szép fejét, piczi piros ajkai megnyitlakt s biztos, erőteljes hangon megszólalt!

— Adjá már be a kéziratit! Nagy miatt késünk egy óra óta!

A közönség köréből.

Az alábbi sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becses lapjának legutóbbi számában „A közönség köréből” című közleményre a következőkben vagyok bátor válaszolni s egyszerűsággal Tek. Szerkesztő Urat felkérni, hogy az alábbiaknak b. lapjában helyt adni sziveskedjék.

A Felmayer gyógy- és ásványviz kezelésére mindenkor a kellő gondot fordítottam, naponta reggel 7 órától déli 12 óráig a víz a forrásnál szolgáltatik ki, délután pedig a közönség kényelmére, a város központján, Nádor-utcai üzletben jól dugaszolt üvegekben két kron árusztatik el, sőt 10 üveg rendelésénél házhöz is küldetik.

Erre nézve hirdetésem már több ízben meg is jelent.

A mi pedig a kocsin való kihordását illeti, ugy remélhető, hogy ha ezután is ily szép keletnek örvend, a tavaszi napokkal azt is életbe léptethetem.

Tiszteletlem nyilváníatása mellett maradtam:

Lichtneckert Antal

a Szent-ltván forrás kezelője.

Lichtneckert Antal fentebbi levelét, a midőn örömmel közöljük le az érdeklődők tájékoztatása végett, nem mulaszthatjuk el, hogy e telmerült incidens alkalmával magáról a „*Szent-István*” forrásról közönségünk tájékoztatására egyet-mást ne írjunk.

Valóban Isten áldásának kell tekintenünk

est a forrást, mely városunk közepén fakadt fel. Mikor a város ivóvizei valóságos ragályt terjesztően egészségtelenek, akkor igazán megfizethetetlen ez a kitünő ásványvíz, a mely dr. Lengyel Béla tud. egyetemi tanár vegyvizsgálata szerint a következő alkatrészeket tartalmazza:

Hőfok 170 Celsius.
1000 súlyrész vízben foglaltatik:

Natrium	0.2020
Kalium	0.0125
Calcium	0.3676
Magnesium	0.1052
Vas	0.0592
Chlor	0.0238
Kénsav	0.0253
Szénsav (szénsavsókban)	0.2652
Széndioxid	1.8794
Szilárd alkatrészek összege	3.1940

A székesfejérvári „Szt.-István“ gyógyforrás vastalma más vasa-vizek vastartalmával az alábbi adatokból hasonlítható össze:

1000 súlyrész vízben foglaltatik:

Lubló	0.0166
Véghles	0.0081
Parád Clariss-forrás	0.0176
Buziás József-forrás	0.0320
Pymont	0.0270
Bártfa	0.0196
Rank-Herlein	0.0228
Sz.-Fejérvári „Szt.-István“ gyógyvíz	0.0592

Mint ebből az összehasonlításból látható, az összes magyarországi vizek között a legvasasabb forrás a „Szent István“ ártézi savanyúvíz, a mely összetételénél fogva különösen gyomor, bélbajok, főfájás és vérszegénységnek a leghatásosabb gyógyvíz. De ezen kívül is rendkívül kellemes ízű ital, borral vegyítve pedig rendkívül üdítő hatású.

Mindenesetre hálásan kell felemlitenünk, hogy a tulajdonosok nem használják ki e forrás üzleti nyereségre s oly olcsón adják, hogy a legszegényebb osztály is könnyen élhet vele. A forrásnál egy liter vizet egy krét adnak, benn a városi üzletben jól zárt palaczkokban két krajczárért. Sőt vidékre is ezen az áron szállítanak. 100 darab 1 liter irtartalmu üveg viz 9 frt 25 kr, az üvegeket pedig 7 frtjával visszaveszik. Ennél olcsóbb ásványvizet nem árulnak talán sehol Magyarországon.

Pedig a víz rendkívül becses. Dr. Lengyel Béla a vegyelemzést a következő sorok kíséretében küldte meg:

Tekintetes Felmayer István és fia uraknak Székesfejérvár. Ide mellékelve van szerencsém az ártézi víz chemiai elemzését megküldeni. Egyéni nézetem szerint e víz igen értékesnek tekinthető nemcsak alkotánál fogva, hanem helyzeténél fogva is. Egy nagy város közepén, melynek jó ivóvize nincs, egy ilyen ásványvíz-forrás, kivált járványok idejében igen jó szolgálatot tesz; azonkívül mint fürdővíz is igen jól felhasználható. Budapesten, 1892. október 19-én. Kiváló tisztelettel Dr. Lengyel Béla, tud. egyetemi tanár.

Mindenesetre megfizethetetlen az egész városra, mert a ki Szt.-István vízzel él, az biztosítja magát a ragályos betegségek ellen.

VEGYESEK.

Drága aláírások. Egy nemrég meghalt angol gyűjtő hagyatékában érdekes leveleket és aláírásokat találtak, melyek mindegyikén az ár, melyért tulajdonosa beszerezte pontosan fel volt jegyezve. Így Luther Mártonnak egy kéziratáért 530 shillinget fizetett. A szerencsétlen Marie Antoinette királyné névaláírása 80 shillingbe került, ellenben férje XVI. Lajosnak egy egész leveléért a fenti árnak nyolczad-részt sem fizette. Olcsók voltak Napoleon és Anna angol királynő névaláírásai, 30 shilling; míg Erzsébet királynő szignaturája elérte a 300 shillinget. Legdrágább aláírás a világon Schekaspeare, melyért a brit-taniai muzeum 1858-ban 6300 shillinget fizetett.

Az angol királynő ékszerei. Európa minden uralkodója között Viktória királynőnek van a legtöbb ékszere. Legerősebb versenytársa e tekintetben a mi királynénk, de az angol királynő előnyben van, mert az ő ékszerei legnagyobb részt magántulajdonát képezik. Az ékszereket örökségben, részint

ajándékban kapta, de igen keveset vásárolt közülök, részint pedig az indiai és khinai harczok zsákmánya illelt meg. Ez utóbbi kategóriába tartozik a Koh-i-noor is. Viktória királynő nem igen hord más ékszereket, mint a melyek az ő tulajdonát képezik. Erről már a koronázási szertartáson is tanúságot tett. Ekkor sem állami ékszereket viselte, hanem azokat, melyek Anna királynő hagyatékából maradtak reá.

A párisi kiállítás tündérpalotája. A sok különösnél különösebb eszme között, melyet a párisi kiállítás a tervezők agyában keltett van egy a mely jobban megérdemli a figyelmet mint a többi és a melynek megvalósítása oly látványossággal gazdagítaná a kiállítást, hogy csodájára járnának még a legblazirtabbak is. Arról van szó, hogy egy valóban páratlan palotát építsenek, olyat a melynek falai nem márványból, de nem is üvegből készülének, hanem vizeseket alkotnának. A palota – a tervezet szerint – tíz ezer négyszögmeternyi területen épülne fel, úgy, hogy eléggé téres volna magában foglalni a legkülönbözőbb mulatóhelyeket. A tetőről minden irányban vízretek indulnának ki és ezek helyettesitenék a falakat.

Eléggetetlen celluloid. A modern ipar nagyon sok célra tudja felhasználni a celluloidot, de nagy hátránya ennek a becses anyagnak, hogy igen könnyen meggyullad, Ez már sok veszélyt idézett elő. Annál fontosabb tehát két francia khemikus találmánya, hogy sikerült nekik éghetetlen celluloidot előállítani. Egyikök, Thomassi találmányát még titokban tartja, a másik Asselot már nyilvánosságra hozta. Ez utóbbi ugyanis felold közönséges celluloidot acetonnal, meg pedig 25 gramm celluloidot 250 gram acetonnal, azután felold külön 50 gramm magnezium chloridot 150 gramm alkoholban és a két oldatból tézstát gyur. Ha az oldószer elpárologtat, úgy visszamarad az el éghető celluloid. Miután a celluloid az iparban mind nagyobb és nagyobb fontossággal kezd birni, ez nem kis mértékben fogja fokozni a találmány elterjedését.

Közgazdaság.

Nem boldog a német bürziáner. A mióta a berlini gabonatözsédét szétgrasztották, nem boldog a német bürziáner s miután bürze nélkül igen nehezen megy a gabonával üzőtt differenciás-játék, most vendégszereplésre adják magukat. A nyáron Budapesttel csináltak üzleteket, de ott hagyták a fogukat, most meg Amsterdámba vonultak. Ott azonban fájdalommal tapasztalták, hogy az amsterdami gabonakereskedő házak még csak érintkezni sem akarnak a gabonajobberekkel, miután némelyikük hivatkozással a német törvényhozásra, nem akart fizetési kötelezettségének eleget tenni. Két amsterdami gabonakereskedő czég között is a boroszlói gabonakereskedőkkel, hogy ők Németországgal nem kötnek gabonahatáridő üzleteket. „Mi a határidő üzletet – így ír egyik czég – éppen olyan üzletnek nézzük, mint bármely mást. Németországban a határidő üzlet játék. Mi köitünk üzleteket, de nem vagyunk játékosok.“ Ugy látszik a német bürziánerek az egész világon hirhadték s a német bürze szétgrasztása mégis csak Istennek tetsző cselekedet volt.

Vámhitel. Nemcsak minálunk vetődött éppen most fölözínre a vámhitel ez örlési forgalom képében, hanem Németországban is az a kérdés foglalkoztatja a törvényhozást, hogy a gabonabehozatalnál engedélyezett vámhitel és a vegyes átmeneti raktárakat megszüntessék. Az erre vonatkozó javaslatokat a német birodalmi gyűlésben elfogadták most fogja majd a Bundesrath tárgyalni a kérdést. — A gabonabehozatalnak nyújtott kamatnélküli vámhitelzés erősen sérti a mezőgazdaságot — akár csak nálunk — holott még csak a kereskedelemnek is alig van előnye.

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nador-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli időnyre remekül felszerelt női divat, kész női felöltő és vászon üzletemben

szerecsés párti (alkalmi) vételek

folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan jutányos olcsó árakért tudok kitünő jó minőségű és divatos áruval szolgálni, hogy ársám tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket

Saját jól felfogott érdekeim ajánlom meggyőződéssel szereznem és bevásárlásaimal megszerencsésítenem.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR,
Székesfejérvár Nador-utca,
Pollák czipész áttelében.

	Ezért Most	
	frt kr	frt kr
1 mtr jó mosó parget	30	18
1 mtr széles szintartó parget	55	30
1 mtr dupla széles schwiott	50	22
1 vég 30 rőfos schiffon	7.80	4.50
1 vég 30 rőfos ózerna Kanavász	7.50	3.50
1 vég 32 rőfos vászon	7.50	3.30
1 vég Steininger Creas	9.50	3.80
1 vég 64 rőfos Rumburgi	25.-	8.50
1 pár tenis szövét függöny	3.00	1.50
1 dtr. zsebkendő szép	3.-	1.20
1 drb 3 méteres plaid kendő	7.-	2.20
1 vég korona kanavász	9.50	4.50
1 garnitúr agytertió abros	12.-	6.50

és más e szakmához tartozó cikkek óriási választék rendkívül olcsó árért.

Nagy forgalom, kevés haszon!

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekben. —

LŐWY ADOLF

SZ.-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

TELJES MENYASSZONYI TELENYELET ÉRTALAKOK

== ISERÉBT HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ==

NYILT-TÉR. *)

Krondorfi Savanyuviz

KELLEMEZ IZE MIATT

UGY MINT ASZTALI VIZ,

DE LEGINKÁBB MINT

gyógyviz

tüdő, gyomor
vishólyag bántalmaknál
sikertel használattal.

Székesfejerváron kapható:

Kovács Pál és Taubler Béla uraknál.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Pisky Eszter utóda

Székesfejervár Nádor-utca

Schubert és Schlesinger-féle üzlet felett
az emeleten.

Ajánlja

női- és gyermek-kalapokban
dúsan felszerelt raktárát.

BUTOR

raktáromat, kárpitos és asztalos műhelyemet május hóban

Kossuth-utca 18.
szám alá helyeztem,
egyszersmind magnagyobbítottam.

Idáig nem létező olcsó árakon
kaphatók:

Háló, Ebédlő, Szalon, Iroda és minden lakosztály berendezések;

Egyes szekrények, és ágyak, magas dívánok, ottománok, tukrók, képek, hajlitott székek, asztalok, karnisok, összecuskható fotel, és szekrény ágyak. Lószőr, afrik, és ruganyos madracok méret szerint pontosan készíttetnek.

Kézimunkák mondérozása izléses kivitelben.

Tapétázások jótállás mellett.

Rajzokkal és költségvetéssel díjtalanul szolgálok.

IFJ. FÜSTER IMRE

Székesfejervárott, Kossuth-utca 18. sz.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozom, hogy

Sz.-Fejervárott, Nádor-utca 2. sz. Eisenbarth-féle

háiban levő rőfös és divatúru üzletemet

Kossuth-utca 18. számú Szelke-féle házba helyezem át.

Ezen okból Nádor-utca 2. szám alatti üzlethelyiségemben nagy mennyiségű és legkifűnőbb minőségű árukat, mint férfi- és női- ruhaszövetek, cheviottok, lodenok, flanelok, kasanok, téli kis- és nagy-kendők, czérna- és pique-pargetok, gyolcsok, kanavásznak, ágyterítők, függönyök stb. bámulatos olesón, beszerzési áron alul

Végeladás

utján adom el.

Kiváló tisztelettel

FELDMANN HENRIK rőfös- és divatúru-kereskedő,
Nádor-utca 2. sz. — Eisenbarth-ház.

kiadóhivatalunkban
Kigyó-utca 9. szám alatt
a legújtanýosabb árban.

HIRDETÉSEK

felvételek

DIVATOS NYAKKENDŐK!

Legújabb remek kézimunkák
kézi munkához különféle anyagok,
ágy-, asztalneműek- és vászon-árak,

kész uni-, női- és gyermek jó minőségű

FEHÉRNEMŰEK

jutányos áron szerezhetők be

GERENDAI GYULA

vászon-, fehérnemű és kézimunka kereskedőnél,

Székesfejervárott Kossuth-utca sarok.

Kézimunkák vidékre választásra küldetnek.

LEGJOBB GLACZÉ KEZTYÜK.

Hallatlan olesó alkalmi vétel!

GROSZ JÓZSEF ÉS FIA

PORCELÁN, ÜVEG, ÉS DISZMŰ RAKTÁRÁBAN,
SZÉKESFEJERVÁR, Nádor-utca 8. sz.

26 darabból álló mintázott legfinomabb karlszadi
ebédlő készlet 7 frttől 80 frtig.
1 teljes mozdó készlet 3-50-től 20 frtig.
1 teljes (6 sz. v.) théás készlet 4 frttől 15 frtig.
1 teljes (6 sz. v.) kávé készlet 3-50-től 15 frtig.

6 személyre teljes boros készlet (finom metszett üveg).
tálcaival 1-50-től feljebb
6 személyre való vizes készlet (finom metszett üveg).
tálcaival 1-80-től feljebb.

Legfinomabb karlszadi préselt porcelán tányérok darabja a sikkérnek 12 kr, a mélynek 14 kr és dessertnek 10 kr

Asztali és függő lámpák valamint mindennemű zománcozott bádog, vas- és kő-edények gyári áron alul hallatlan olcsó áron adatnak el.

ISMÉTELÁRUSITÓKNAK ÁRENGEDMÉNY.

Alkalmi vételnek mindennemű konyhai-, ebédlői- és DISZTÁRGYAKBÓL:

vázak, tukrók, diszes korsók, majolika és terakotta szobrok,
kínál ezüst és valódi berndorfi alpaka áruk,
fa-, bádog- és nikkel tálcák, ** ** illatszerek stb. stb.
nagyban és kicsinyben kapható.

Legfinomabb kivitelű majolika falitálok 20 krtól feljebb. Különösen
szépek és olcsók a milléniumi kiállítás domborképt ábrázoló hatásos
kiállítású falitálok, melyek nagyméretei dacára párja csak 7 frt.

Pontos kiszolgálás. Hallatlan olcsó árak.